

Κυριακή Προ των Φώτων

/ Γνώμες

- Του Αρχιμ. Δημητρίου Τζιαφά, Ιεροκήρυκος της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης

«Έτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου» (Μκ. 1,3)

Αδελφοί μου,

η σημερινή Κυριακή προ των Φώτων είναι προίμιο της μεγάλης Δεσποτικής Εορτής των Θεοφανείων. Είναι ημέρα προσμονής και εσωτερικής εγρήγορσης, που μας καλεί να ετοιμάσουμε την ψυχή μας για τη φανέρωση του Θεού μέσα στον κόσμο. Σήμερα, ακούγοντας το ιερό Ευαγγέλιο εντός της θείας Λειτουργίας, δεν μνημονεύουμε ένα γεγονός του παρελθόντος, αλλά δεχόμαστε ζωντανή πρόσκληση σωτηρίας, που απευθύνεται προσωπικά στον καθένα μας.

Στο ιερό κείμενο του Ευαγγελιστού Μάρκου προβάλλεται η μορφή του Ιωάννη του Προδρόμου, του τελευταίου Προφήτη και πρώτου κήρυκα της Καινής Διαθήκης. Η

φωνή του αντηχεί μέσα στους αιώνες: «Φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ» (Μκ. 1,3· Ἠσ. 40,3). Δεν πρόκειται για ποιητική διατύπωση, αλλά για κάλεσμα ζωής. Ο Ιωάννης δεν απευθύνεται σε έναν λαό ή έναν τόπο, αλλά σε κάθε εποχή και σε κάθε άνθρωπο που πορεύεται μέσα στην ἐρημο του κόσμου και της ψυχῆς του. Η φωνή του ακούγεται μέσα στη σιωπή των λογισμῶν, προτρέποντάς μας να ετοιμασθούμε για την ἔλευση του Χριστοῦ με μετάνοια και καθαρισμό καρδιάς. Ὅπως λέγει ο Ἅγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, «Ὁ Πρόδρομος ἦλθεν οὐχὶ νὰ νομοθετήσῃ, ἀλλὰ νὰ κινήσῃ πρὸς μετάνοιαν· νὰ ἐγείρῃ τοὺς καθεύδοντας» (PG 59, 38).

Η προτροπή «ετοιμάσατε» δεν δηλώνει εξωτερικές πράξεις, αλλά εσωτερική διάθεση. Ο Θεός ζητά δρόμο μέσα στην καρδιά μας. Χρειάζεται να καθαρίσουμε ὅ,τι εμποδίζει τη Χάρη Του να βρεῖ τόπο εντός μας· να απομακρύνουμε τα βουνά του εγωισμού, τα φαράγγια της αδιαφορίας, τα στραβά μονοπάτια της κακίας. Ο λόγος του Προδρόμου εἶναι απλός και αληθινός: «Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ» (Μκ. 1,3)· διορθώστε τις σχέσεις σας με τον Θεό και με τους αδελφούς σας, ἵνα η ψυχὴ γίνῃ ἀξιὸς δρόμος για τον Ερχόμενο.

Η μετάνοια, ἀδελφοί μου, δεν εἶναι συναίσθημα ἢ στιγμιαία συγκίνηση. Εἶναι ἀλλαγὴ νου, ἀνακαίνιση ὅλου του ἀνθρώπου. Ο Ἅγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς διδάσκει ὅτι «μετάνοια σημαίνει νὰ ἀλλάξουμε νοῦ· ἀπὸ τὸν νοῦ τῆς ἁμαρτίας νὰ ἐπιστρέψουμε στὸν νοῦ τοῦ Χριστοῦ» (PG 151, 32). Ο μετανοῶν ἄνθρωπος δεν μετρεῖ πια τα ἔργα του, ἀλλὰ ἐμπιστεύεται τη φιλανθρωπία του Θεοῦ. Ἐτσι η μετάνοια γίνεται ἀρχὴ φωτισμοῦ, η πύλη ἀπ' ὅπου ο ἄνθρωπος εἰσέρχεται στην καινὴ ζωὴ του Πνεύματος.

Ο Πρόδρομος δεν δείχνει μόνο την οδὸ της μετάνοιας, ἀλλὰ και το Πρόσωπο του Ερχομένου: «Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου» (Μκ. 1,7). Εκείνος βαπτίζει ἐν ὕδατι, ἐνῶ ο Χριστὸς βαπτίζει «ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί» (Μκ. 1,8). Ο Πρόδρομος πλένει το σῶμα, ο Χριστὸς ἀναγεννά την ψυχὴ. Ο Πρόδρομος προαναγγέλλει, ο Χριστὸς ἐνεργεῖ. Ὅπως ο αὐγερινὸς προμηνύει την ἀνατολὴ του ἡλίου, ἔτσι και ο Ιωάννης προμηνύει την Ἀνατολὴ των ἀνατολῶν: «διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν... ἐπισκέπεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους» (Λουκ. 1,78).

Ο Κύριος βαπτίζεται ὄχι ἐπειδὴ ἔχει ἀνάγκη καθαρισμού, ἀλλὰ για να καθαγιάσει. Ὅπως διδάσκει ο Ἅγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, «Ὁ Χριστὸς βαπτίζεται, ἵνα ἐν τῷ βαπτίσματι ἡμεῖς ἀνακαινισθῶμεν· καθαίρεται ὁ ἄμωμος, ἵνα καθάρῃ τὸν ἁμαρτωλόν» (Λόγος εἰς τα Ἅγια Φῶτα, PG 36, 356). Εκεί, στον Ιορδάνη, η φύση ολόκληρη φωτίζεται· τα ὕδατα ἀγιάζονται, η κτίση ἀνανεώνεται και ο ἄνθρωπος ξαναβρίσκει την πρωτόπλαστη καθαρότητα. «Καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων... εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον...» (Ματθ. 3,16). Η θεία μαρτυρία βεβαιώνει την

παρουσία του Υιού και φανερώνει το μυστήριο της Αγίας Τριάδος.

Η Εκκλησία, με θεία σοφία, έθεσε αυτήν την περικοπή προ των Φώτων, για να θυμίζει ότι κανείς δεν μπορεί να ιδεί τη φανέρωση του Θεού, αν πρώτα δεν ετοιμάσει την καρδιά του. Ο Χριστός αποκαλύπτεται όχι σ' εκείνους που Τον περιεργάζονται, αλλά σ' εκείνους που Τον προσμένουν με πίστη, διότι «χωρίς πίστεως αδύνατον εύαρεστήσαι» (Έβρ. 11,6). Όπως σημειώνει ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος, «Όπου ταπεινή καρδιά, εκεί ένοικεί ο Θεός· όπου ύπερηφάνεια, εκεί δέν χωρεΐ» (Λόγοι Ασκητικοί, Λόγ. 34).

Έτσι, η προετοιμασία για τα Φώτα δεν είναι μόνο ιδιωτικό έργο, αλλά εκκλησιαστική πορεία. Τελείται εντός του σώματος της Εκκλησίας, με τα Άγια Μυστήρια, την κοινή προσευχή και τη ζωή της χάριτος. Είναι πρώτα απ' όλα έργο καρδιάς: η ταπείνωση, η συγχώρηση, η αγάπη, η προσευχή. Αυτά είναι τα «εργαλεία» που εξομαλύνουν την οδό του Κυρίου μέσα μας.

Και κάθε φορά που μετανοούμε, ανανεώνεται εντός μας η Χάρη του Βαπτίσματος και ακούγεται μυστικά η φωνή του Πατρός: «Οὗτός έστιν ο Υιός μου ο αγαπητός, εν ᾧ εύδόκησα» (Ματθ. 3,17).

Τότε ο άνθρωπος καταλαβαίνει ότι η ζωή δεν είναι πορεία φόβου, αλλά πορεία υιοθεσίας, καθώς «οὐ γάρ έλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εις φόβον, αλλά πνεῦμα υιοθεσίας» (Ρωμ. 8,15-17).

Αδελφοί μου,

η φωνή του Προδρόμου αντηχεί και σήμερα με την ίδια δύναμη. Ας την ακούσουμε ως προσωπική και εκκλησιαστική κλήση· ας ετοιμάσουμε την καρδιά μας να γίνει οδός Χριστού. Ας χαμηλώσουμε τα όρη του εγωισμού, ας γεφυρώσουμε τις χαράδρες της αδιαφορίας, ας ισιώσουμε τα μονοπάτια της ψυχής με τη δύναμη της μετάνοιας και της αγάπης. Έτσι, τα Φώτα θα γίνουν όχι μόνο εξωτερική εορτή, αλλά φωτισμός της ψυχής, ανανέωση της πίστης και αρχή νέας πνευματικής πορείας.

Αμήν.